GENERALINIO ADVOKATO
JÁN MAZÁK IŠVADA,
pateikta 2012 m. vasario 16 d.[1]

Sujungtos bylos C-611/10 ir C-612/10Waldemar Hudzinskiprieš

Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse
irJaroslaw Wawrzyniakprieš
Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse

(Bundesfinanzhof (Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Socialinė apsauga — Vaiko išmoka — Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktas ir 14a straipsnio 1 dalies a punktas — Laikinas darbas kitoje valstybėje narėje — Taikytini teisės aktai — Nekompetentingos valstybės narės teisė skirti vaiko išmoką“

I – Įžanga

1. Dviem atskiromis 2010 m. spalio 21 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2010 m. gruodžio 23 d., *Bundesfinanzhof* (Federalinis finansų teismas) (Vokietija), prašydamas priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį, pateikė Teisingumo Teismui klausimus dėl 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 118/97[2] redakcija), iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005[3] (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 14 straipsnio 1 dalies a punkto ir 14a straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimo.

2. Prašymai priimti prejudicinius sprendimus buvo pateikti nagrinėjant dvi bylas, susijusias su teise į vaiko išmokas Vokietijoje: prašymas priimti prejudicinį sprendimą C-611/10 – byloje tarp Lenkijos piliečio W. Hudzinski, buvusio sezoninio darbuotojo Vokietijoje, ir *Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse* (Vėzelio darbo birža ? šeimos išmokų kasa), o prašymas priimti prejudicinį sprendimą C-612/10 – byloje tarp Lenkijos piliečio J. Wawrzyniak, kuris dirbo Vokietijoje kaip „komandiruotas darbuotojas“, ir *Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse* (Menchengladbacho darbo birža – šeimos išmokų kasa).

3. Iš esmės prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, kokią diskreciją skirti atitinkamam darbuotojui šeimos išmokas, kaip nagrinėjamosios vaiko išmokos, išsaugo valstybė narė, kuri nėra kompetentinga valstybė ir kurios teisės aktai nėra taikomi šiam darbuotojui pagal Reglamentą Nr. 1408/71. Taigi norima išsiaiškinti kai kuriuos Sprendimo *Bosmann* aspektus; jame Teisingumo Teismas, konstatavęs, kad tos bylos aplinkybėmis Vokietija neprivalėjo skirti vaiko išmokos, pažymėjo, jog vis dėlto iš gyvenamosios vietos valstybės narės negali būti atimta teisė skirti tokias išmokas jos teritorijoje gyvenantiems asmenims[4].

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3.

3 — OL L 117, 2005, p. 1.

4 — 2008 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Bosmann* (C-352/06, Rink. p. I-3827) 27–32 punktai.

II – Teisinis pagrindas

A – *Europos Sąjungos (ES) teisės aktai*

4. Kiek tai aktualu nagrinėjamoje byloje, Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnyje „Bendrosios taisyklės“ numatyta, kad taikytini teisės aktai yra nustatomi taip:

„1. Laikantis 14c ir 14f straipsnių, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tokie teisės aktai nustatomi remiantis šios antraštinės dalies nuostatomis.

2. Laikantis 14–17 straipsnių nuostatų:

a) vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje arba įmonės, kurioje jis dirba, buveinė juridiškai įregistruota ar veiklos vieta arba jį nusamdęs asmuo yra kitos valstybės narės teritorijoje;

<...>“

5. Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnyje „Specialios taisyklės, taikomos pagal darbo sutartį mokamą darbą dirbantiems asmenims, išskyrus jūreivius“ numatyta:

„13 straipsnio 2 dalies a punkte įtvirtinta taisyklė taikoma laikantis šių išimčių ir sąlygų:

1. a) Darbuotojui, kuris paprastai dirba valstybės narės teritorijoje esančioje įmonėje ir kurį ji išsiunčia į kitos valstybės narės teritoriją dirbti tos įmonės naudai, toliau taikomi pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta darbo trukmė neviršija dvylika mėnesių ir jis nesiunčiamas pakeisti kito darbuotojo, kurio komandiruotės laikas baigėsi;

<...>“

6. Reglamento Nr. 1408/71 14a straipsnyje „Specialios taisyklės, taikomos savarankiškai dirbantiems asmenims, išskyrus jūrų laivų įgulų narius“ numatyta:

„13 straipsnio 2 dalies b punktas taikomas laikantis šių išimčių ir sąlygų:

1. a) Vienos valstybės narės teritorijoje savarankiškai dirbančiam asmeniui, kuris atlieka darbus ir kitos valstybės narės teritorijoje, toliau galioja pirmosios valstybės narės teisės aktai, su sąlyga, kad numatyta darbo trukmė neviršija 12 mėnesių;

<...>“

7. Pagal Reglamento Nr. 1408/71 73 straipsnį „Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo, kurio šeimos nariai gyvena valstybėje narėje, kitoje nei kompetentinga valstybė“:

„Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo, kuriam taikomi valstybės narės teisės aktai, už savo šeimos narius, gyvenančius kitos valstybės narės teritorijoje, turi teisę gauti išmokas šeimai, mokamas pagal pirmosios valstybės teisės aktų nuostatas, tartum jie gyventų toje valstybėje, laikantis VI priedo nuostatų.“

B – *Nacionalinės teisės aktai*

8. *Einkommensteuergesetz* (Vokietijos federalinis pajamų mokesčio įstatymas, toliau – *EStG*) 62 straipsnio „Gavėjai“ 1 dalyje numatyta:

„Pagal šį įstatymą asmuo turi teisę gauti vaiko išmoką už 63 straipsnyje nurodytus vaikus:

1) jeigu jo nuolatinė arba įprasta gyvenamoji vieta yra nacionalinėje teritorijoje; arba

2) jeigu jo nuolatinė arba įprasta gyvenamoji vieta nėra nacionalinėje teritorijoje, tačiau jis yra:

a) neribotai pajamų mokesčiu apmokestinamas asmuo pagal 1 straipsnio 2 dalį; arba

b) laikomas neribotai pajamų mokesčiu apmokestinamu asmeniu pagal 1 straipsnio 3 dalį.“

9. Kiek tai aktualu nagrinėjamoje byloje, *EStG* 65 straipsnyje numatyta:

„1. Vaiko išmokos nėra mokamos už vaiką, už kurį mokama viena iš toliau nurodytų išmokų arba kuri būtų mokama, jei būtų paduotas toks prašymas:

1) <…>

2) užsienyje mokamos vaiko išmokos, panašios į vaiko išmoką arba į 1 punkte nurodytas išmokas;

3) <…>

2. Jei 1 dalies pirmo sakinio 1 punkte numatytu atveju kitų išmokų bruto suma mažesnė už vaiko išmoką pagal 66 straipsnį, mokama skirtumo dydžio vaiko išmoka, jei skirtumas yra bent 5 eurai.“

III – *Bundesfinanzhof* nagrinėjamos bylos ir klausimai, dėl kurių pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą

A – *Byla C-611/10*

10. W. Hudzinski yra Lenkijos pilietis, dirbantis šioje valstybėje ir apdraustas socialiniu draudimu kaip savarankiškai dirbantis ūkininkas.

11. Nuo 2007 m. rugpjūčio 20 d. iki 2007 m. gruodžio 7 d. jis dirbo kaip sezoninis darbuotojas sodininkystės įmonėje Vokietijoje.

12. Ieškovo prašymu 2007 m. jis buvo laikomas neribotai pajamų mokesčiu apmokestinamu asmeniu pagal *EStG* 1 straipsnio 3 dalį.

13. W. Hudzinski pagal *EStG* 62 ir paskesnius straipsnius pateikė prašymą skirti jam 154 eurų dydžio per mėnesį vaiko išmoką už abu jo vaikus už laikotarpį, kuriuo jis dirbo kaip sezoninis darbuotojas Vokietijoje.

14. *Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse* atmetė W. Hudzinski prašymą ir vėlesnį skundą. *Finanzgericht* (Finansų teismas) taip pat atmetė ieškinį, kuriame buvo ginčijamas sprendimas atmesti prašymą.

15. Taigi W. Hudzinski prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikė skundą dėl *Finanzgericht* sprendimo.

16. Pagrindinėje byloje W. Hudzinski, konkrečiai kalbant, tvirtina, kad, vadovaujantis Sprendimu *Bosmann* [5], pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesnius straipsnius valstybė narė, kuri nėra kompetentinga valstybė pagal šį reglamentą, vis tiek turi skirti vaiko išmoką, jeigu tenkinamos atitinkamos nacionalinėje teisėje, aptariamu atveju – *EStG* 62 ir paskesniuose straipsniuose – įtvirtintos sąlygos.

17. Šiuo atžvilgiu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad net remiantis Sprendimu *Bosmann* [6] pagal Reglamento Nr. 1408/71 14a straipsnio 1 dalies a punktą nekompetentinga valstybė narė neturi teisės pagal savo nacionalinę teisę asmeniui skirti šeimos išmokų, nebent priešingu atveju įgyvendindamas savo teisę į judėjimo laisvę asmuo patirtų neigiamų teisinių pasekmių, o taip nėra W. Hudzinski atveju.

18. Tačiau jeigu, neatsižvelgiant į tai, ar naudojimasis laisvo judėjimo teise sukelia neigiamų teisinių pasekmių, nekompetentinga valstybė narė vis tiek turėjo teisę skirti šeimos išmokas, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tokią teisę valstybė turi ir tada, kai, kaip jo nagrinėjamu atveju, – priešingai nei Sprendime *Bosmann* [7] nagrinėtoje situacijoje, – nei pats darbuotojas, nei jo vaikai nuolat ar įprastai negyvena nekompetentingos valstybės teritorijoje.

19. Šiomis aplinkybėmis *Bundesfinanzhof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento Nr. 1408/71 14a straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad pagal jį nekompetentinga laikoma valstybė narė bet kuriuo atveju neturi teisės pagal savo nacionalinę teisę skirti šeimos išmokas tik laikinai jos teritorijoje dirbančiam darbuotojui, kai nei jis pats, nei jo vaikai nuolat ar įprastai negyvena nekompetentingoje valstybėje?“

B – *Byla C-612/10*

20. J. Wawrzyniak yra Lenkijos pilietis, kartu su žmona ir judviejų dukterimi gyvenantis Lenkijoje, kur yra draudžiamas socialiniu draudimu.

21. 2006 m. vasario–gruodžio mėnesiais J. Wawrzyniak dirbo Vokietijoje kaip „komandiruotas darbuotojas“. 2006 m. jis kartu su žmona Vokietijoje buvo apmokestintas pajamų mokesčiu.

22. J. Wawrzyniak pagal *EStG* 62 ir paskesnius straipsnius pateikė prašymą skirti jam 154 eurų dydžio per mėnesį vaiko išmoką už 2005 m. gimusią dukterį už laikotarpį, kuriuo jis dirbo Vokietijoje. Šiuo laikotarpiu J. Wawrzyniak žmona Lenkijoje buvo draudžiama tik sveikatos draudimu ir šioje valstybėje už dukterį gavo vaiko išmoką, kurios dydis 48 PLN (apie 12 eurų) per mėnesį.

23. *Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse* atmetė J. Wawrzyniak prašymą skirti vaiko išmoką pagal *EStG* 62 ir paskesnius straipsnius, taip pat skundą, pateiktą dėl sprendimo atmesti prašymą. *Finanzgericht* (Finansų teismas) pateiktas ieškinys taip pat buvo atmestas.

24. Pagrindinėje byloje prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą dėl J. Wawrzyniak apeliacinio skundo teisės klausimais dėl *Finanzgericht* sprendimo.

5 — Minėtas 4 išnašoje.

6 — Minėtas 4 išnašoje.

7 — Minėtas 4 išnašoje.

25. Kaip ir W. Hudzinski, J. Wawrzyniak pagrindinėje byloje tvirtina, kad, remiantis Sprendimu *Bosmann*, *EStG* 62 ir paskesniuose straipsniuose įtvirtintos nacionalinės teisės nuostatos yra taikomos jo atveju, nepaisant to, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą Vokietijos teisės aktai nėra jam taikytini teisės aktai, kaip apibrėžta šiame reglamente.

26. Kaip ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje C-611/10 atveju, *Bundesfinanzhof* laikosi nuomonės, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesnius straipsnius nekompetentinga valstybė narė neturi teisės skirti Vokietijos vaiko išmoką, net jeigu yra tenkinami *EStG* 62 ir paskesnių straipsnių reikalavimai.

27. *Bundesfinanzhof* pažymi, kad, priešingai nei B. Bosmann bylos atveju [8], įgyvendindamas savo teisę į judėjimo laisvę J. Wawrzyniak nepatyrė jokių neigiamų teisinių pasekmių, nes jam ir toliau buvo taikomi Lenkijos teisės aktai. Be to, J. Wawrzyniak gyvenamoji vieta, kur jis gyvena su žmona ir judviejų dukterimi, yra Lenkijoje.

28. Be to, *Bundesfinanzhof* pažymi, kad jeigu tokiomis aplinkybėmis nekompetentingai valstybei narei nėra kliūčių mokėti šeimos išmokas pagal savo nacionalinę teisę, kyla kitas klausimas, kiek šios teisės pripažinimas priklauso nuo to, ar kompetentingoje valstybėje narėje egzistuoja teisė į panašias šeimos išmokas, nes nagrinėjamoje byloje buvo nustatyta, kad atitinkamu laikotarpiu egzistavo teisė į šeimos išmokas už J. Wawrzyniak dukterį pagal Lenkijos teisę ir kad atitinkamos išmokos buvo faktiškai išmokėtos.

29. Be to, jeigu preziumuotume, kad nekompetentinga valstybė narė pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesnius straipsnius turi teisę skirti šeimos išmokas pagal savo nacionalinę teisę, kyla klausimas, ar pagal ES teisę yra draudžiama tokia nuostata, kaip *EStG* 65 straipsnio 1 dalies 2 punktas, aiškinamas kartu su *EStG* 65 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią vaiko išmoka nėra mokama, jeigu panašios vaiko išmokos yra skiriamos užsienyje. *Bundesfinanzhof* nuomone, į šį klausimą reikia atsakyti neigiamai, nes šiuo atveju nėra pažeidžiama nei darbuotojų judėjimo laisvė, nei diskriminacijos draudimas.

30. Pagaliau, jeigu ES teisė vis dėlto draudžia taikyti minėtas *EStG* nuostatas, kyla klausimas, kaip išspręsti susidariusią teisių į išmokas kumuliaciją.

31. Šiomis aplinkybėmis *Bundesfinanzhof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad bet kuriuo atveju pagal šią nuostatą nekompetentingai valstybei narei, į kurią darbuotojas išsiųstas dirbti ir kuri nėra darbuotojo vaiko gyvenamosios vietos valstybė narė, draudžiama mokėti komandiruotam darbuotojui šeimos išmokas, jei šioje valstybėje narėje dėl išsiuntimo darbuotojas neatsiduria nepalankesnėje teisinėje padėtyje?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad nekompetentinga valstybė narė, į kurią išsiųstas darbuotojas, bet kuriuo atveju gali mokėti šeimos išmokas tik jei nustatyta, jog kitoje valstybėje narėje asmuo neturi teisės į šeimos išmokas?

3. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Bendrijos arba Sąjungos teisės nuostatoms prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, kaip antai *EStG* 65 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 2 punktas ir šio straipsnio 2 dalis, pagal kurią nesuteikiama teisė į šeimos išmokas, jei panašios išmokos turi būti mokamos užsienyje arba turėtų būti mokamos pateikus atitinkamą prašymą?

8 — Minėtas 4 išnašoje.

4. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, kaip išspręsti susidariusią teisių, turimų kompetentingoje valstybėje narėje, kuri yra vaikų gyvenamosios vietos valstybė, ir turimų nekompetentingoje valstybėje narėje, kuri nėra vaikų gyvenamosios vietos valstybė, kumuliaciją?“

IV – Bylų sujungimas

32. Kadangi bylos C-611/10 ir C-612/10 yra glaudžiai tarpusavyje susijusios, 2001 m. vasario 14 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi jos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimamas sprendimas.

V – Teisinis vertinimas

A – *Vienintelis klausimas byloje C-611/10 ir pirmasis bei antrasis klausimai byloje C-612/10, susiję su nekompetentingos valstybės narės teise skirti vaiko išmoką*

33. Vieninteliu klausimu byloje C-611/10 ir pirmuoju bei antruoju klausimais byloje C-612/10, kuriuos tikslinga nagrinėti kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą ir atitinkamai 14a straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos valstybė narė, kurios teisės aktai nėra taikomi pagal šias nuostatas, neturi teisės pagal savo nacionalinę teisę skirti šeimos išmokų tik laikinai jos teritorijoje dirbančiam arba komandiruotam darbuotojui tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, kai nei pats darbuotojas, nei jo vaikai įprastai negyvena šioje valstybėje narėje, kai įgyvendindamas savo teisę į judėjimo laisvę darbuotojas nepatiria jokių neigiamų teisinių pasekmių ir kai kompetentingoje valstybėje egzistuoja arba gali egzistuoti teisė į vaiko išmokas.

1. Pagrindiniai šalių argumentai

34. Rašytines pastabas pateikė W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak, taip pat Vengrijos ir Vokietijos vyriausybės ir Komisija. Šioms šalims taip pat buvo atstovaujama 2011 m. gruodžio 6 d. posėdyje.

35. W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak iš esmės tvirtina, kad, remiantis Sprendimu *Bosmann* [9], Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktas ir 14a straipsnio 1 dalies a punktas neturi būti aiškinami kaip panaikinantys nekompetentingos valstybės narės teisę skirti vaiko išmoką aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme.

36. W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak teigia, kad taikytinų teisės aktų nustatymas pagal Reglamentą Nr. 1408/71 nepanaikina galimybės taikyti kitos valstybės narės teisės aktus, jeigu tenkinamos šiuose teisės aktuose įtvirtintos sąlygos. Jie nurodo, kad, remiantis Teisingumo Teismo praktika, šios koordinavimo taisyklės negali lemti, kad darbuotojai migrantai netektų teisės į socialines išmokas arba kad sumažėtų šių išmokų dydžiai. Koordinavimo taisyklės pagal Reglamentą Nr. 1408/71 garantuoja tik tiek, kad būtų taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai, tačiau jos yra neutralios, kai sprendžiamas klausimas, ar valstybė narė gali papildomai, išeidama už Reglamento Nr. 1408/71 taikymo srities ribų, skirti šeimos išmoką pagal nacionalinę teisę. Be to, ši nekompetentingos valstybės narės teisė skirti šeimos išmoką nepriklauso nuo to, ar darbuotojas patyrė neigiamų teisinių pasekmių, taip pat nėra būtina, kad joje įprastai gyventų darbuotojo vaikai. Priešingas aiškinimas pažeistų laisvo darbuotojų judėjimo principą.

9 — Minėtas 4 išnašoje.

37. W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak nuomone, kiek tai susiję su panašių šeimos išmokų egzistavimu kompetentingoje valstybėje narėje, remiantis Sprendimu *Bosmann* [10], negalima teigti, jog Teisingumo Teismas tokių atitinkamų teisių nebuvimą laikė išankstine sąlyga, kad nekompetentinga valstybė turėtų teisę skirti šeimos išmokas. Tik valstybės narės teisės aktų leidėjas būtų kompetentingas priimti taisykles, reglamentuojančias, kaip vertinti tokią teisių kumuliaciją.

38. Vengrijos vyriausybė iš esmės pritaria W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak nuomonei. Ji teigia, kad net jeigu pagal Reglamentą Nr. 1408/71 Vokietijos valdžios institucijos neturi pareigos skirti šeimos išmoką atitinkamiems darbuotojams, vis dėlto, vadovaujantis Sprendimu *Bosmann* [11] ir bendra Reglamento Nr. 1408/71 logika, reikia daryti išvadą, kad šioms institucijoms nėra draudžiama skirti tokias išmokas pagal nacionalinės teisės aktus. Vis dėlto pagal ES teisę tokia pareiga nekompetentingai valstybei narei nekyla.

39. Tačiau Vokietijos vyriausybė tvirtina, kad į šiuos klausimus reikia atsakyti neigiamai, t. y. kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą ir atitinkamai pagal 14a straipsnio 1 dalies a punktą Vokietijai, kuri yra nekompetentinga valstybė, bet kuriuo atveju yra draudžiama skirti šeimos išmokas tokiais atvejais.

40. Šį teiginį Vokietijos vyriausybė iš esmės grindžia trimis argumentais. Pirma, ji remiasi Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 1 dalies formuluote, pagal kurią asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, yra taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Antra, Vokietijos vyriausybės nuomone, tai yra pagrindinis principas, kuriuo pagrįstas Reglamentas Nr. 1408/71 ir kuris patvirtintas nusistovėjusioje Teisingumo Teismo praktikoje.

41. Trečia, reikia atskirti Sprendimo *Bosmann* [12] ir prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme nagrinėjamų bylų aplinkybes. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad B. Bosmann gyveno Vokietijoje, taigi iš principo turėjo teisę gauti vaiko išmoką šioje valstybėje narėje, t. y. teisę, kurios vis dėlto neteko, kai įsidarbino Nyderlanduose. Tačiau nagrinėjamose bylose W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak, laikinai dirbdami Vokietijoje, neprarado jokių teisių, tačiau paprasčiausia neįgijo jokių papildomų teisių; be to, nepasikeitė ir taikytini teisės aktai. Bet kuriuo atveju, remiantis Sprendimu *Bosmann*, daugių daugiausia darytina išvada, kad Vokietija gali skirti vaiko išmoką, jeigu pageidauja, tačiau, kaip matyti iš *EStG* 65 straipsnio 1 dalies, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamų bylų aplinkybėmis tokia teisė neegzistuoja.

42. Galiausiai Vokietijos vyriausybė pabrėžia, kad teisė skirti šeimos išmokas negali būti išplėsta daugiau nei reikalaujama pagal taisykles dėl pagrindinių laisvių. Jeigu būtų priešingai, pagal Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinę dalį nustatyta koordinavimo sistema prarastų savo veiksmingumą. Ši sistema nesukelia nei diskriminacijos, nei apribojimų, kaip jie suprantami pagal SESV 45 ir 56 straipsnius. Svarbiausia, jog nuostatos dėl pagrindinių laisvių nenustato taisyklės, kad turi būti „taikomi patys palankiausi teisės aktai“, pagal kurią ES piliečiai galėtų pasirinkti jiems naudingiausius teisės aktus. Priešingai, Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje įtvirtintos taisyklės yra skirtos remiantis objektyviais kriterijais nustatyti, kokie socialinės apsaugos teisės aktai yra taikytini pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, kuris įgyvendino savo teisę į judėjimo laisvę.

43. Komisija siūlo į klausimus, dėl kurių pateikti prašymai priimti prejudicinį sprendimą, atsakyti taip, kad pagal Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą ir 14a straipsnio 1 dalies a punktą nėra reikalaujama, kad nekompetentinga valstybė skirtų šeimos išmokas atvejais, kaip nagrinėjamieji.

10 — Minėtas 4 išnašoje.

11 — Minėtas 4 išnašoje.

12 — Minėtas 4 išnašoje.

44. Komisija pažymi, kad W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak situacija iš esmės skiriasi nuo tos, dėl kurios Teisingumo Teismas priėmė Sprendimą *Bosmann* [13] . Taigi, priešingai nei B. Bosmann, nei W. Hudzinski, nei J. Wawrzyniak neprarado teisės gauti vaiko išmokas Lenkijoje; be to, nė vienas iš jų nepatyrė jokių neigiamų pasekmių dėl to, kad įgyvendino savo teisę į judėjimo laisvę.

45. Komisijos nuomone, nėra visiškai atmestina, kad pagal analogiją su specialiomis Reglamente Nr. 1408/71 numatytomis situacijomis Teisingumo Teismas konstatuotų, kad atvejais, kaip nagrinėjamieji prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, yra daugiau nei viena kompetentinga valstybė ir kad taip pat yra galima išmokų kumuliacija. Vis dėlto, Komisijos nuomone, toks požiūris vertintinas atsargiai, nes jis neatspindėtų esamos teisinės padėties pagal Reglamentą Nr. 1408/71 arba pagal naująjį 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo [14] ir galėtų klaidinti ES piliečius.

2. Vertinimas

46. Iš pradžių reikėtų priminti, kad Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje, kur yra 14 straipsnio 1 dalies a punktas ir 14a straipsnio 1 dalies a punktas, įtvirtintos bendrosios taisyklės, pagal kurias nustatomi teisės aktai, taikomi pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui, kuris įvairiomis aplinkybėmis pasinaudoja judėjimo laisve [15].

47. Šiuo atžvilgiu ir Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktas, ir 14a straipsnio 1 dalies a punktas yra išimtys iš šio reglamento 13 straipsnio 2 dalies a punkte įtvirtintos taisyklės, pagal kurią darbuotojui taikomi tos valstybės narės teisės aktai, kurioje jis dirba (*lex loci laboris* taisyklė), nes juose numatyta, kad asmenims, kurie išsiunčiami į kitos valstybės narės teritoriją arba kurie joje laikinai atlieka darbus, taikomi ne valstybės narės, kur šie asmenys atitinkamu laikotarpiu faktiškai dirba, socialinės apsaugos teisės aktai, bet atitinkamai valstybės narės, kur yra įsisteigusi įmonė, kurioje jie paprastai dirba, arba valstybės narės, kur jie savarankiškai dirba, socialinės apsaugos teisės aktai [16].

48. Reikia pažymėti, kad prielaida, kuria grindžiami prejudiciniai klausimai, iš esmės nebuvo ginčijama, t. y. nėra ginčijama, kad W. Hudzinski taikomas Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktas, o J. Wawrzyniak – šio reglamento 14a straipsnio 1 dalies a punktas, o tai reiškia, kad, kiek tai susiję su vaiko išmoka, abiem atvejais yra taikytini Lenkijos teisės aktai ir kad dėl šios priežasties kompetentinga valstybe pagal Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinę dalį sukurtą koordinavimo sistemą laikytina ne Vokietija, o Lenkija.

49. Todėl vienintelio klausimo byloje C-611/10 ir pirmojo bei antrojo klausimų byloje C-612/10 dalykas apsiriboja tuo, ar, vadovaujantis Sprendimu *Bosmann* [17], Vokietija gali skirti vaiko išmoką šioje byloje aptariamomis aplinkybėmis, nors ji nėra kompetentinga valstybė narė.

50. Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinės dalies tikslas yra užtikrinti, kad atitinkamiems asmenims būtų taikoma tik vienos valstybės narės socialinės apsaugos sistema, siekiant išvengti taikytinų nacionalinės teisės aktų sutapimo ir dėl to susiklostančių sudėtingų situacijų. Šis principas nustatytas Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 1 dalyje, kurioje nurodyta, kad darbuotojui, kuriam taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai [18].

13 — Minėtas 4 išnašoje.

14 — OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42.

15 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, 2002 m. kovo 19 d. Sprendimo *Hervein ir kt.* (C-393/99 ir C-394/99, Rink. p. I-2829) 52 punktą.

16 — Šiuo klausimu žr. 2000 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Plum* (C-404/98, Rink. p. I-9379) 14 ir 15 punktus; 2000 m. kovo 30 d. Sprendimo *Banks ir kt.* (C-178/97, Rink. p. I-2005) 16 punktą ir 2006 m. birželio 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją* (C-255/04, Rink. p. I-5251) 48 punktą.

17 — Minėtas 4 išnašoje.

18 — Žr., be kita ko, Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 16 punktą; 1986 m. birželio 12 d. Sprendimo *Ten Holder* (302/84, Rink. p. 1821) 19 ir 20 punktus ir 2001 m. kovo 15 d. Sprendimo *de Laat* (C-444/98, Rink. p. I-2229) 31 punktą.

51. Pakartodamas minėtą teismo praktiką Sprendime *Bosmann* Teisingumo Teismas, vadovaudamasis Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 2 dalies a punkte įtvirtinta *lex loci laboris* taisykle, nustatė, kad B. Bosmann situacijoje yra taikytini tos valstybės narės teisės aktai, kurioje ji dirbo, t. y. Nyderlandų teisės aktai [19].

52. Todėl, kaip buvo siūloma ir mano išvadoje šioje byloje [20], Teisingumo Teismas nusprendė, kad (nekompetentingos) gyvenamosios vietos valstybės narės, t. y. Vokietijos, valdžios institucijos nebuvo įpareigotos skirti B. Bosmann nagrinėjamos vaiko išmokos [21].

53. Aiškiai konstatavęs, kad ES teisė neįpareigoja nekompetentingos gyvenamosios vietos valstybės narės skirti nagrinėjamą vaiko išmoką, toliau Sprendime *Bosmann* Teisingumo Teismas vis dėlto nurodė, kad šiai valstybei nėra draudžiama skirti šią išmoką pagal nacionalinės teisės aktus [22].

54. Šią išvadą, pagal kurią galima suprasti, kad yra leidžiama skirti tokią išmoką, reikia aiškinti (iš tiesų tik taip atsiskleidžia jos reikšmė) vadovaujantis minėtu Reglamento Nr. 1408/71 13 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu principu [23], pagal kurį šio reglamento II antraštinėje dalyje įtvirtintos kolizinės taisyklės yra skirtos užtikrinti, kad darbuotojui paprastai būtų taikoma tik vienos valstybės narės socialinės apsaugos sistema, taip pat atsižvelgiant į valstybės narės teisės aktų, taikytinų darbuotojui, nustatymo pagal šias kolizines taisykles poveikį, apibrėžtą Sprendimu *Ten Holder* grindžiamoje teismo praktikoje, t. y. „kad jam būtų taikomi tik šios valstybės narės teisės aktai“ [24].

55. Sprendime *Bosmann* Teisingumo Teismas akivaizdžiai laikėsi nuomonės (ypač atsižvelgdamas į bendrą EB 42 straipsnio, kuriuo pagrįstas Reglamentas Nr. 1408/71, tikslą palengvinti darbuotojų judėjimo laisvę, taip pat į šiame reglamente nustatytos koordinavimo sistemos tikslą prisidėti prie darbuotojų gyvenimo lygio ir darbo sąlygų pagerinimo [25]), kad Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesniuose straipsniuose įtvirtintų taisyklių „išskirtinio poveikio“, kylančio iš „vienos valstybės narės taisyklės“ ir aiškinamo Sprendimu *Ten Holder* grindžiamoje teismo praktikoje, ir ribos, ir reikšmė turi būti aiškinamos siaurai, kad bet kuriuo atveju nekompetentingai valstybei nebūtų draudžiama skirti išmoką, kai išmokos skyrimo galimybė yra numatyta jos teisės aktuose [26].

56. Todėl, atrodo, tai reiškia, kad, kaip teigia W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak, Reglamento Nr. 1408/71 nuostatomis dėl darbuotojams, judantiems Europos Sąjungos viduje, taikytinų teisės aktų nustatymo siekiama užtikrinti, kad pagal šią koordinavimo sistemą su tam tikromis išimtimis [27] kaip taikytini darbuotojo situacijai būtų nustatomi tik vienos valstybės narės teisės aktai ir kad atitinkamai, kalbant apie kompetentingą valstybę narę, kompetencija būtų privaloma, nors tai nereiškia (kaip Teisingumo Teismas taip pat patvirtino neseniai priimtame Sprendime *Chamier-Glisczinski*), kad nekompetentingoms valstybėms narėms draudžiama suteikti „dirbantiems asmenims arba jų šeimos nariams platesnę socialinę apsaugą, nei išplaukia iš šio reglamento“ [28].

19 — Ypač žr. Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 16–19 punktus.

20 — 2007 m. lapkričio 29 d. išvada byloje *Bosmann* (sprendimas minėtas 4 išnašoje), ypač jos 66 punktas.

21 — Žr. sprendimo 27 punktą.

22 — Žr. 4 išnašoje minėto sprendimo 28–33 punktus.

23 — Žr. 50 punktą.

24 — Žr., pavyzdžiui, Sprendimo *Ten Holder* (minėtas 18 išnašoje) 23 punktą; 1986 m. liepos 10 d. Sprendimo *Luijten* (60/85, Rink. p. 2365) 16 punktą; taip pat žr. Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 17 punktą ir 2004 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Adanez-Vega* (C-372/02, Rink. p. I-10761) 18 punktą.

25 — Žr. Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 29–31 punktus.

26 — Žr. šiuo atžvilgiu Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 32 ir 33 punktus; taip pat žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Chamier-Glisczinski* (C-208/07, Rink. p. I-6095) 55 ir 56 punktus.

27 — Pavyzdžiui, esant situacijoms, kurias reglamentuoja taisyklės dėl teisių į išmokas sutapimo, įtvirtintos Reglamento Nr. 1408/71 76 straipsnyje ir 1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 574/72, nustatančio Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką (toliau – Reglamentas Nr. 574/72), 10 straipsnyje; taip pat žr. Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 20–22 punktus; 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Schwemmer* (C-16/09, Rink. p. I-9717) 43–48 punktus ir 2005 m. sausio 20 d. Sprendimo *Laurin Effing* (C-302/02, Rink. p. I-553) 39 punktą.

28 — Žr. Sprendimo *Chamier-Glisczinski* (minėtas 26 išnašoje) 56 punktą.

57. Vis dėlto, kaip teisingai pastebėjo prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia pripažinti, kad iš Sprendimo *Bosmann* [29] nėra visiškai aišku, kiek šiam sprendimui, pagal kurį nekompetentinga valstybė narė išlaiko diskreciją skirti nagrinėjamą šeimos išmoką, reikšmingos specifinės bylos *Bosmann* aplinkybės, kurių nėra mūsų nagrinėjamose bylose, t. y.: i) kad dėl Nyderlandų teisės aktų (kompetentingos valstybės narės, kur dirbama, teisės aktų) taikymo B. Bosmann patyrė neigiamų pasekmių, nes jie nustatė mažiau palankias vaiko išmokos skyrimą reglamentuojančias materialias sąlygas, palyginti su Vokietijos teisės aktais (nekompetentingos gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktais); ii) kad kompetentingoje valstybėje narėje apskirtai neegzistavo teisė į panašią šeimos išmoką; ir pagaliau iii) kad B. Bosmann ir bet kuriuo atveju jos vaikai nuolat ar įprastai negyvena nekompetentingos valstybės teritorijoje.

58. Mano nuomone, nors Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą remdamasis specifinėmis bylos aplinkybėmis, o tai turbūt reiškia, kad negalima atmesti kitokio atitinkamo sprendimo aiškinimo, vis dėlto Sprendimo *Bosmann* [30] logika peržengia šiuos veiksnius ar sąlygas ir bendrai paaiškina, viena vertus, Reglamento Nr. 1408/71 nuostatų dėl taikytinų teisės aktų nustatymo ir, kita vertus, nekompetentingos valstybės galimybės skirti atitinkamas išmokas, taikant savo nacionalinius teisės aktus, tarpusavio santykį, kurį apibūdinau pirma [31].

59. Šiuo atžvilgiu visų pirma norėčiau pabrėžti, kad netgi priėmus Sprendimą *Bosmann* [32] nėra jokių priežasčių teigti, kad nusistovėjusi Teisingumo Teismo praktika daugiau nebėra „geroji teisė“, pagal kurią kadangi, kaip numatyta EB 42 straipsnyje (dabar SESV 48 straipsnis), Reglamentas Nr. 1408/71 sukuria tik koordinavimo sistemą, o materialūs ir procesiniai socialinės apsaugos sistemų skirtumai išlieka nepakitę, darbuotojai neturi jokių garantijų, kad išplėtę savo veiklą daugiau nei vienoje valstybėje narėje arba perkėlę ją į kitą valstybę narę jie nepatirs jokių pasekmių socialinės apsaugos atžvilgiu. Visiškai priešingai – pagal šią teismo praktiką, atsižvelgiant į valstybių narių socialinės apsaugos teisės aktų skirtumus, atskirais atvejais toks išplėtimas ar perkėlimas socialinės apsaugos atžvilgiu gali būti darbuotojui naudingas arba nenaudingas [33].

60. Kitaip tariant, kaip teisingai pažymėjo Vokietijos vyriausybė, pagal Reglamente Nr. 1408/71 įtvirtintą sistemą taikytina teisė yra nustatoma ne vadovaujantis principu, kad dviejose ar daugiau valstybių gyvenantiems ar dirbantiems asmenims turi būti taikomi jiems palankiausi teisės aktai, o remiantis objektyviais kriterijais, pavyzdžiui, darbo arba gyvenamoji vieta [34].

61. Be to, mano nuomone, kadangi valstybės narės pareiga taikyti socialinės apsaugos teisės aktus konkretaus darbuotojo situacijai pagal Reglamento Nr. 1408/71 II antraštinėje dalyje įtvirtintas koordinavimo taisykles nėra nustatoma remiantis tuo, ar pagal šiuos teisės aktus dėl darbuotojui galbūt tenkančios teisės į išmokas jis patirs teigiamas ar neigiamas pasekmes, palyginti su tuo, jeigu jam būtų taikomi kitos valstybės narės teisės aktai, lygiai taip pat nėra rimtų priežasčių, dėl kurių nekompetentingos valstybės narės teisė skirti išmoką pagal savo teisės aktus priklausytų nuo to, kad priešingu atveju dėl kompetentingos valstybės narės teisės aktų taikymo atsirastų neigiamos pasekmės, pavyzdžiui, tokios, kurias *in casu* faktiškai patyrė B. Bosmann (prarado teisę į vaiko išmoką).

29 — Minėtas 4 išnašoje.

30 — Minėtas 4 išnašoje.

31 — Žr. 55 ir 56 punktus.

32 — Minėtas 4 išnašoje.

33 — Šiuo klausimu žr., pavyzdžiui, 2006 m. kovo 9 d. Sprendimo *Piatkowski* (C-493/04, Rink. p. I-2369) 34 punktą ir Sprendimo *Hervein ir kt.* (minėtas 15 išnašoje) 50 ir 51 punktus.

34 — Žr. mano išvados byloje *Bosmann* (minėta 4 išnašoje) 65 punktą.

62. Šio požiūrio nepaneigia keli sprendimai, kuriais taip pat remiamasi Sprendimo *Bosmann* [35] motyvuose ir kuriuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1408/71 tikslus, vien dėl to, kad įgyvendino Sutartyje numatytą teisę į judėjimo laisvę, darbuotojai migrantai neturėtų netekti teisės į socialines išmokas arba gauti šias išmokas mažesnes [36].

63. Taigi ši teismo praktika nenustato visoms Reglamento Nr. 1408/71 nuostatoms taikytino principo, pagal kurį teisės į judėjimo laisvę įgyvendinimas, taigi ir taikytinų socialinės apsaugos teisės aktų pasikeitimas, niekada neturėtų lemti teisės į socialinės apsaugos išmokas praradimo ar šių išmokų dydžio sumažėjimo. Priešingai, ši teismo praktika yra susijusi su konkrečiomis Reglamento Nr. 1408/71 nuostatomis, pavyzdžiui, 58 straipsnio 1 dalimi, susijusia su piniginių išmokų apskaičiavimu, remiantis uždarbio vidurkiu, kaip buvo Sprendimo *Nemec* [37], minėto Sprendime *Bosmann* [38], atveju.

64. Apskritai šioje teismo praktikoje nagrinėjamos situacijos susijusios su teise gauti socialines išmokas, konkrečiai kalbant, su jų apskaičiavimu kompetentingoje valstybėje narėje, remiantis įgytais draudimo laikotarpiais ar sumokėtomis įmokomis; dar platesne prasme ši teismo praktika yra susijusi su teisėmis, įgytomis kitoje valstybėje narėje dar prieš įgyvendinant teisę į laisvą judėjimą, ir ja siekiama užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgta į šias socialinės išmokos dedamąsias ir kad jos nebūtų „prarastos“, kiek tai susiję su teise į atitinkamas socialines išmokas kompetentingoje valstybėje narėje [39].

65. Taigi, kadangi yra akivaizdu, kad Sprendimo *Nemec* [40] aplinkybės iš esmės skiriasi nuo Sprendime *Bosmann* [41] nagrinėtų aplinkybių, nuoroda Sprendimo *Bosmann* 29 punkte į Sprendimą *Nemec* nereiškia, jog Teisingumo Teismas B. Bosmann teisės į vaiko išmoką praradimą dėl taikytinų teisės aktų pasikeitimo laikė suteikiančiu Vokietijai, t. y. nekompetentingai valstybei narei, galimybę skirti šią išmoką pagal nacionalinę teisę. Mano nuomone, Teisingumo Teismas šia teismo praktika rėmėsi bendresne prasme (kaip ir kitais pagrindais, pavyzdžiui, EB 42 straipsniu ir Reglamento Nr. 1408/71 preambule), norėdamas iliustruoti, kad reglamentas turi būti aiškinamas darbuotojams migrantams palankiu būdu ta prasme, kad, kiek tai susiję su Sprendime *Bosmann* nagrinėtu klausimu, šio reglamento nuostatos neturėtų atimti iš valstybės narės, net jeigu ji nėra kompetentinga valstybė, teisės skirti darbuotojams jos nacionalinės teisės aktuose numatytas socialines išmokas [42].

66. Tai leidžia daryti išvadą, kad Reglamentas Nr. 1408/71 visiškai neatima iš nekompetentingos valstybės galimybės teikti darbuotojams ir jų šeimos nariams papildomą socialinę apsaugą, viršijančią tą, kuri kyla taikant šį reglamentą, ir taip yra esant situacijoms, kaip nagrinėjamosios, kai įgyvendinęs teisę į laisvą judėjimą darbuotojas nepraranda jokių teisių ar nepatiria jokio išmokų dydžio sumažėjimo, palyginti su ta socialine apsauga, kuria naudojosi pirma, ir kai kompetentingoje valstybėje egzistuoja arba gali egzistuoti teisė į vaiko išmoką.

67. Pagaliau, kalbant apie tai, kokia reikšmė teiktina gyvenamajai vietai nekompetentingoje valstybėje, nemanyčiau, kad šios valstybės narės teisė skirti socialines išmokas apskritai priklausytų nuo šios sąlygos tenkinimo.

35 — Žr. nuorodą į 2006 m. lapkričio 9 d. Sprendimą *Nemec* (C-205/05, Rink. p. I-10745) Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 29 punkte.

36 — Kaip priklausančius šiai teismų praktikai, be kita ko, žr. ir 2011 m. spalio 20 d. Sprendimą *Perez Garcia ir kt.* (C-225/10, Rink. p. I-10111, 51 punktas), 2011 m. birželio 30 d. Sprendimą *da Silva Martins* (C-388/09, Rink. p. I-5737, 75 punktas) ir 1979 m. kovo 6 d. Sprendimą *Rossi* (100/78, Rink. p. 831, 14 punktas).

37 — Minėtas 35 išnašoje.

38 — Minėtas 4 išnašoje.

39 — Plg. su Sprendimu *Nemec* (minėtas 35 išnašoje) ir 36 išnašoje nurodyta teismo praktika.

40 — Minėtas 35 išnašoje.

41 — Minėtas 4 išnašoje.

42 — Šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimo *Chamier-Gliszczinski* (minėtas 26 išnašoje) 56 punktą.

68. Priešingai, konkrečiomis aplinkybėmis, su kuriomis susidūrė B. Bosmann, nuolatinė ar įprasta gyvenamoji vieta buvo tik svarbus materialus reikalavimas, kuriuo remdamasi ji galėjo reikalauti skirti vaiko išmoką Vokietijoje pagal Vokietijos *EStG* 62 straipsnio 1 dalies 1 punktą [43].

69. Tačiau neatrodo, kad būtų objektyvių priežasčių, dėl kurių nekompetentingai valstybei neturėtų būti leidžiama skirti vaiko išmoką, jeigu, kaip yra prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamose bylose, teisė į vaiko išmoką grindžiama kitokiu jungiančiu kriterijumi, t. y. neribotu apmokestinimu pajamų mokesčiu Vokietijoje arba laikymu neribotai pajamų mokesčiu apmokestinamu asmeniu pagal *EStG* 52 straipsnio 1 dalies 2 punktą. Vadovaujantis Sprendimo *Bosmann* logika, lemiamas veiksnys yra tas, kad teisė į nagrinėjamą socialinę išmoką atsiranda pagal nekompetentingos valstybės narės teisės aktus [44].

70. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau į vienintelį klausimą byloje C-611/10 ir pirmąjį bei antrąjį klausimus byloje C-612/10 atsakyti, kad Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktą ir atitinkamai 14a straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos valstybei narei, kurios teisės aktai nėra taikomi pagal šias nuostatas, nėra draudžiama pagal savo nacionalinę teisę skirti šeimos išmokų tik laikinai jos teritorijoje dirbančiam arba komandiruotam darbuotojui tokiomis aplinkybėmis, kaip antai nagrinėjamos prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, kai nei pats darbuotojas, nei jo vaikai įprastai negyvena šioje valstybėje narėje, kai įgyvendindamas savo teisę į judėjimo laisvę darbuotojas nepatiria jokių neigiamų teisinių pasekmių ir kai kompetentingoje valstybėje egzistuoja arba gali egzistuoti teisė į vaiko išmokas.

B – *Trečiasis klausimas byloje C-612/10, susijęs su tuo, ar tokia nacionalinė teisės nuostata, kaip antai EStG 65 straipsnio 1 dalies 2 punktas, aiškinamas kartu su EStG 65 straipsnio 2 dalimi, atitinka ES teisę*

71. Trečiuoju klausimu byloje C-612/10 siekiama sužinoti, ar ES teisė, būtent Sutarties normos dėl pagrindinių laisvių, draudžia tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip antai *EStG* 65 straipsnio 1 dalies 2 punktas, aiškinamas kartu su *EStG* 65 straipsnio 2 dalimi, pagal kurias teisė į šeimos išmokas nesuteikiama, jei panašios išmokos yra mokamos kitoje valstybėje narėje arba turėtų būti mokamos pateikus atitinkamą prašymą, arba, kiek tai susiję su pastarąja nuostata, šios išmokos mokamos tik tiek, kiek jos viršija kitoje valstybėje narėje mokamas išmokas.

1. Pagrindiniai šalių argumentai

72. W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak teigia, kad ES teisė draudžia tokias nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias apskritai nesuteikiama jokia Reglamente Nr. 1408/71 apibrėžta teisė į socialinę išmoką, jeigu kitoje valstybėje narėje egzistuoja teisė į panašią išmoką.

73. Jie pažymi, kad nagrinėjamos Vokietijos teisės nuostatos nesuteikia teisės į šeimos išmoką netgi tais atvejais, kai pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesnius straipsnius yra reikalaujama, kad Vokietija skirtų išmoką kaip kompetentinga valstybė. Be to, išmokos negali būti mokamos, netgi jeigu panašios išmokos turėtų būti mokamos pateikus atitinkamą prašymą, o tai prieštarauja Teisingumo Teismo sprendimui *Schwemmer* [45] .

74. Tačiau Vengrijos vyriausybė laikosi nuomonės, kad nekompetentinga valstybė narė turi teisę pagal savo nacionalinės teisės aktus (pavyzdžiui, *EStG* 65 straipsnio 1 dalies atveju) neskirti jokios papildomos šeimos išmokos, kai suinteresuotas asmuo turi teisę į analogišką arba panašią šeimos išmoką kompetentingoje valstybėje.

43 — Šiuo atžvilgiu žr. Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 28 ir 36 punktus.

44 — Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Bosmann* (minėtas 4 išnašoje) 31–33 punktus; taip pat žr. šios išvados 56 punktą.

45 — Minėtas 27 išnašoje.

75. Komisijos nuomone, tokia taisyklė, pavyzdžiui, *EStG* 65 straipsnio 1 dalis, neprieštarauja nei Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punktui ar 14a straipsnio 1 dalies a punktui, nei pirminei ES teisei.

76. Vokietijos vyriausybė pabrėžia, kad nei Reglamentas Nr. 1408/71, nei nuostatos dėl laisvo darbuotojų judėjimo neįpareigoja Vokietijos skirti vaiko išmoką aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme.

2. Vertinimas

77. Iš anksto reikėtų pažymėti, kad, kaip matyti iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktos informacijos ir kaip pabrėžia Vokietijos vyriausybė, nacionalinis teismas trečiąjį klausimą užduoda, turėdamas omenyje, kad jeigu sąlygos vaiko išmokai Vokietijoje skirti turi būti vertinamos pagal *EStG* 65 straipsnio 1 dalies 2 punktą, aiškinamą kartu su *EStG* 65 straipsnio 2 dalimi, šio teismo nagrinėjamose bylose šios įstatymų nustatytos sąlygos nėra tenkinamos.

78. Be to, reikia pažymėti, kad, priešingai tam, ką, atrodo, teigia W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak, remiantis *Bundesfinanzhof* prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-612/10 pateikta informacija, pagal nusistovėjusią Vokietijos teismų praktiką *EStG* 65 straipsnio 1 dalies 2 punktas, aiškinamas kartu su *EStG* 65 straipsnio 2 dalimi, iš esmės nėra taikomas, kai Vokietija turi skirti šeimos išmokas pagal Reglamento Nr. 1408/71 13 ir paskesniuose straipsniuose įtvirtintas taisykles.

79. Turint omenyje tai, kas pasakyta, toliau reikia pabrėžti, kad ES teisėje Vokietijos kompetentingoms valdžios institucijoms nenustatyta pareiga aptariamose situacijose skirti W. Hudzinski ar J. Wawrzyniak nagrinėjamą vaiko išmoką.

80. Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia pažymėti, kad, kaip jau buvo paaiškinta [46], pagal visiškai aiškias taisykles, įtvirtintas atitinkamai Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punkte ir 14a straipsnio 1 dalies a punkte, W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak laikino darbo Vokietijoje laikotarpiu ir toliau buvo taikomi jų kilmės valstybės narės teisės aktai. Taigi tokiomis aplinkybėmis būtent Lenkija, t. y. kompetentinga valstybė narė, o ne Vokietija, turi skirti vaiko išmoką pagal savo nacionalinės teisės aktus.

81. Antra, mano nuomone, nėra jokio pagrindo teigti (be to, faktiškai iš esmės to nenurodė ir šalys), kad, nagrinėjamos atskirai, Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punkte ir 14a straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtintos taikytinų teisės aktų nustatymo taisyklės prieštarautų ES teisei, būtent judėjimo laisvei ar lygybės principui.

82. Šiuo atžvilgiu pakaktų pažymėti, kad iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat yra akivaizdu, kad Reglamento Nr. 1408/71 14 straipsnio 1 dalies a punkto tikslai neprieštarauja pagrindinėms laisvėms, nes šia nuostata siekiama skatinti laisvę teikti paslaugas padedant įmonėms, kurios pasinaudoja šia laisve ir siunčia darbuotojus į kitas valstybes nares nei jų įsisteigimo valstybė, be to, ji yra skirta įveikti kliūtis, kurios gali kliudyti darbuotojų judėjimo laisvei, ir skatinti ekonominę tarpusavio skvarbą, tuo pat metu siekiant išvengti sudėtingų administracinių situacijų, ypač susijusių su darbuotojais ir įmonėmis [47].

83. Mano nuomone, vykdydama jai pavestą užduoti pagal EB 42 straipsnį (dabar SESV 48 straipsnis) nustatyti koordinavimo sistemą, palengvinančią darbuotojams judėjimo laisvės įgyvendinimą ir garantuojančią vienodą požiūrį, Taryba taip pat teisingai nusprendė Reglamento Nr. 1408/71 14a straipsnio 1 dalies a punkte numatyti bendros taisyklės, pagal kurią įprastai valstybėje narėje

46 — Žr. 47 ir 48 punktus.

47 — Šiuo klausimu, be kita ko, žr. Sprendimo *Plum* (minėtas 16 išnašoje) 19 ir 20 punktus ir 2000 m. vasario 10 d. Sprendimo *FTS* (C-202/97, Rink. p. I-883) 28 ir 29 punktus.

savarankiškai dirbančiam asmeniui, laikinai atliekančiam darbus kitoje valstybėje narėje, toliau galioja pirmosios valstybės narės teisės aktai, išimtį, nes priešingu atveju galinčios kilti sudėtingos situacijos, susijusios su taikytinų socialinės apsaugos teisės aktų pasikeitimu, tikriausiai galėtų atgrasyti asmenį nuo tik santykinai trumpą laiką atliekamų darbų kitoje valstybėje narėje.

84. Trečia, kaip jau paaiškinau [48] ir kaip teisingai teigia Vokietijos ir Vengrijos vyriausybės, net jeigu nagrinėjamoms aplinkybėms galima taikyti Sprendimo *Bosmann* [49] logiką, o taip aš ir manau, kiek tai susiję su Vokietija, t. y. nekompetentinga valstybe, iš šio sprendimo galima daryti išvadą tik apie galimybę, o ne pareigą skirti vaiko išmoką.

85. Ketvirta, atsižvelgiant į tai reikėtų priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, jeigu laikomasi reikalavimų, konkrečiai kylančių iš Sutarties nuostatų dėl darbuotojų judėjimo laisvės, ES teisė neriboja valstybių narių kompetencijos organizuoti savo socialinės apsaugos sistemas ir kad nesant suderinimo priemonių ES lygmeniu kiekvienos valstybės narės teisės aktuose nustatomos socialinės apsaugos išmokų gavimo sąlygos, jų dydis ir mokėjimo trukmė [50].

86. Taigi, kadangi ES teisė nereikalauja, kad kompetentingos Vokietijos valdžios institucijos skirtų vaiko išmoką nagrinėjamomis situacijomis, tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai *EStG* 65 straipsnio 1 dalies 2 punktas, aiškinamas kartu su *EStG* 65 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią teisė gauti vaiko išmoką šiose situacijose nesuteikiama visai arba suteikiama tik iš dalies, negali būti laikomos prieštaraujančiomis ES teisei.

87. Pagaliau W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak tvirtino, kad, remiantis Sprendimu *Schwemmer* [51], *EStG* 65 straipsnio 1 dalis neatitinka ES teisės.

88. Tačiau šis sprendimas buvo susijęs su labai specifiniu klausimu, t. y. Reglamento Nr. 1408/71 76 straipsnyje ir Reglamento Nr. 574/72 10 straipsnyje įtvirtintomis taisyklėmis, kuriomis siekiama užkirsti kelią išmokų sutapimui. Teisingumo Teismas iš esmės konstatavo, kad teisė į išmoką, mokėtiną pagal valstybės narės teisės aktus, pagal šias nuostatas negali būti sustabdoma aplinkybėmis, kaip nagrinėtosios toje byloje, kai iš principo egzistuoja teisė į šeimos išmokas pagal kitos atitinkamos valstybės narės teisės aktus, tačiau faktiškai vienas iš tėvų, nors ir turi teisę gauti šias išmokas, jų negauna, nes nepateikė prašymo dėl mokėjimo [52].

89. Akivaizdu, kad šis klausimas, su kuriuo susijęs Sprendimas *Schwemmer* [53], yra visai nepanašus į prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamas situacijas.

90. Be to, net jeigu remiantis Sprendimu *Schwemmer* [54] reikėtų konstatuoti, kad *EStG* 65 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama kitaip, t. y. ES teisę atitinkančiu būdu, arba netaikoma, kiek tai susiję su šiuo konkrečiu aspektu (tai turi nustatyti nacionalinis teismas), vis dėlto šis sprendimas neleidžia teigti, kad *EStG* 65 straipsnio 1 dalis apskritai prieštarauja ES teisės reikalavimams ar, konkrečiai tariant, – tik kiek tai susiję su prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamų bylų

48 — Žr. 52 ir 53 punktus.

49 — Minėtas 4 išnašoje.

50 — Kiek tai susiję su *EStG* 62 straipsnio 1 dalimi, žr. 2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *Xhymshiti* (C-247/09, Rink. p. I-11845) 43 punktą; toliau žr. 2008 m. vasario 21 d. Sprendimo *Klöppel* (C-507/06, Rink. p. I-943), 16 punktą ir 2000 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Elsen* (C-135/99, Rink. p. I-10409) 33 punktą.

51 — Minėtas 27 išnašoje.

52 — Žr. Sprendimo *Schwemmer* (minėtas 27 išnašoje) 44 ir 59 punktus.

53 — Minėtas 27 išnašoje.

54 — Minėtas 27 išnašoje.

aplinkybėmis, todėl nacionalinis teismas turėtų jos netaikyti, o tai reikštų, kad pagal kitas materialias *EStG* sąlygas W. Hudzinski ir J. Wawrzyniak galėtų reikalauti skirti vaiko išmoką Vokietijoje, remdamiesi Sprendimo *Bosmann* [55] principu, kad nekompetentinga valstybė narė turi teisę skirti jos nacionalinės teisės aktuose numatytas socialines išmokas [56].

91. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą byloje C-612/10 reikia atsakyti, kad pagal ES teisę, būtent Reglamentą Nr. 1408/71, nedraudžiama nekompetentingoje valstybėje narėje prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamų bylų aplinkybėmis teisei į vaiko išmoką taikyti tokių nacionalinės teisės nuostatų, kaip antai *EStG* 65 straipsnio 1 dalies 2 punktas, aiškinamas kartu su *EStG* 65 straipsnio 2 dalimi.

C – *Ketvirtasis klausimas byloje C-612/10, susijęs su teisių į vaiko išmoką kumuliacija*

92. Jei į trečiąjį klausimą byloje C-612/10 būtų atsakyta teigiamai, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, kaip išspręsti galimą teisių kompetentingoje valstybėje narėje ir kitoje valstybėje narėje kumuliaciją.

93. Atsižvelgiant į atsakymą į trečiąjį klausimą byloje C-612/10, nėra būtina atsakyti į ketvirtąjį klausimą šioje byloje.

VI – Išvada

94. Dėl išdėstytų priežasčių siūlau į klausimus, dėl kurių *Bundesfinanzhof* pateikė prašymus priimti prejudicinį sprendimą, atsakyti taip:

— 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 118/97 redakcija), iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005, 14 straipsnio 1 dalies a punktą ir atitinkamai 14a straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos valstybei narei, kurios teisės aktai nėra taikomi pagal šias nuostatas, nėra draudžiama pagal savo nacionalinę teisę skirti šeimos išmokų tik laikinai jos teritorijoje dirbančiam arba komandiruotam darbuotojui aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, kai nei pats darbuotojas, nei jo vaikai įprastai negyvena šioje valstybėje narėje, kai įgyvendindamas savo teisę į judėjimo laisvę darbuotojas nepatiria jokių neigiamų teisinių pasekmių ir kai kompetentingoje valstybėje egzistuoja arba gali egzistuoti teisė į vaiko išmokas,

— pagal Europos Sąjungos teisę, būtent Reglamentą Nr. 1408/71, nedraudžiama nekompetentingoje valstybėje narėje prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamų bylų aplinkybėmis teisei į vaiko išmoką taikyti tokių nacionalinės teisės nuostatų, kaip antai *Einkommensteuergesetz* (Vokietijos federalinis pajamų mokesčio įstatymas, toliau – *EStG*) 65 straipsnio 1 dalies 2 punktas, aiškinamas kartu su *EStG* 65 straipsnio 2 dalimi.

55 — Minėtas 4 išnašoje.

56 — Nėra jokio pagrindo teigti, kad Teisingumo Teismas *EStG* 65 straipsnio 1 dalį laikytų apskritai neatitinkančia Sąjungos teisės; vien šiuo klausimu žr. Sprendimo *Xhymshiti* (minėtas 50 išnašoje) 42–44 punktus.